

สรุปผลการประชุม
คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๔๕
วันอังคาร ที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๘
ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

ในการประชุมวันนี้ ที่ประชุมได้พิจารณากำหนดหลักการที่สมควรบัญญัติไว้ในหมวดที่ว่าด้วย คณะรัฐมนตรี สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

๑. กรณีกระบวนการได้มาและองค์ประกอบของคณะรัฐมนตรี ที่ประชุมเห็นควรกำหนดให้เป็นไปตามแนวทางของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยกำหนดให้คณะรัฐมนตรีประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีอื่นอีกไม่เกินสามสิบห้าคน เพื่อทำหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินตามหลักความรับผิดชอบร่วมกัน และนายกรัฐมนตรีจะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินแปดปีมิได้ โดยกรณีของผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี ที่ประชุมได้พิจารณาเห็นว่ามี ๒ แนวทาง (๑) ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี เช่นเดียวกับรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ เพราะการเลือกนายกรัฐมนตรีเป็นกิจการโดยตรงของสภาผู้แทนราษฎร โดยในระหว่างที่ไม่มีสภาผู้แทนราษฎร ให้วุฒิสภาเสนอชื่อบุคคลที่สมควรจะได้รับการแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี และให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ หรือ (๒) ให้ประธานรัฐสภาซึ่งโดยปกติได้แก่ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีเพื่อป้องกันปัญหาในกรณีที่ไม่มีสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภาซึ่งทำหน้าที่ประธานรัฐสภาในระหว่างนั้นสามารถดำเนินการตามแนวทางใน (๑) ได้ อย่างไรก็ตามในขั้นนี้ที่ประชุมเห็นควรรอการพิจารณาประเด็นนี้ไว้ก่อน

๒. กำหนดคุณสมบัติของรัฐมนตรีให้ต้อง (๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปี (๓) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า (๔) มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ (๕) มีพฤติกรรมทางจริยธรรมเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม และ (๖) ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดในรัฐธรรมนูญ

๓. กำหนดหลักการตามแนวทางของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) กระบวนการก่อนเข้าปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารราชการ ได้แก่ การถวายสัตย์ปฏิญาณ และการแถลงนโยบายต่อรัฐสภาของคณะรัฐมนตรี

(๒) เหตุแห่งการพ้นจากตำแหน่งของความเป็นรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลและเหตุแห่งการพ้นจากตำแหน่งของคณะรัฐมนตรีทั้งคณะ ทั้งนี้ โดยตัดเรื่องการถอดถอนรัฐมนตรีโดยวุฒิสภาออกเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการที่กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้มีอำนาจในการวินิจฉัยการพ้นจากตำแหน่งของรัฐมนตรี

(๓) กำหนดให้รัฐมนตรีซึ่งมิได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีสិทธิเข้าประชุมและแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมสภา แต่ไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนน และให้นำเอกสิทธิ์ที่กำหนดสำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาใช้บังคับโดยอนุโลม

(๔) กำหนดห้ามมิให้นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วน บริษัทหรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจโดยหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด เว้นแต่เป็นการดำรงตำแหน่งหรือดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือการกระทำตามอำนาจหน้าที่ในการบริหารราชการตามนโยบายที่ได้แถลงต่อรัฐสภา

(๕) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเป็นหุ้นส่วนหรือการถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี

๔. กำหนดหลักการเกี่ยวกับการทำหนังสือสัญญาสันติภาพ สัญญาสงบศึก และสัญญาอื่นกับนานาประเทศหรือกับองค์การระหว่างประเทศ โดยหนังสือสัญญาที่มีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทยหรือเขตพื้นที่นอกอาณาเขต หรือที่จะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามหนังสือสัญญานั้นจะต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา รวมทั้งกำหนดให้รัฐสภามีอำนาจตราข้อบังคับกำหนดให้หนังสือสัญญาที่กระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน หรือสังคมของประเทศอย่างกว้างขวางต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาด้วยก็ได้

๕. กำหนดเกี่ยวกับการลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ กฎหมาย พระราชหัตถเลขา และพระบรมราชโองการอันเกี่ยวกับราชการแผ่นดิน เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในร่างรัฐธรรมนูญนี้

๖. สำหรับเรื่องเงินประจำตำแหน่งและประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นขององคมนตรี ประธานและรองประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานและรองประธานวุฒิสภา ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา รวมทั้งการกำหนดบำเหน็จบำนาญหรือประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นขององคมนตรีซึ่งพ้นจากตำแหน่งที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ วางหลักให้ต้องกำหนดโดยพระราชกฤษฎีกาซึ่งต้องกำหนดให้จ่ายได้ไม่ก่อนวันเข้ารับหน้าที่นั้น ในชั้นนี้ที่ประชุมเห็นควรให้รอการพิจารณาไว้ก่อน

๗. กระบวนการการขอเปิดอภิปรายทั่วไปของนายกรัฐมนตรีโดยแจ้งไปยังประธานรัฐสภา

๘. กระบวนการและเหตุแห่งการตราพระราชกำหนดและกระบวนการตรวจสอบการตราพระราชกำหนดโดยศาลรัฐธรรมนูญ

๙. พระราชอำนาจในการตราพระราชกฤษฎีกา การประกาศใช้และเลิกกฎัยการศึกษาและการประกาศสงคราม การอภัยโทษ การถอดถอนฐานันดรศักดิ์และเรียกคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์ และการแต่งตั้งข้าราชการฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือนระดับสูง

๑๐. การห้ามมิให้ข้าราชการและพนักงานของรัฐซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำเป็นข้าราชการการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

อนึ่ง ที่ประชุมมอบหมายให้คณะอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญรับไปจัดทำร่างบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญตามแนวทางดังต่อไปนี้

(๑) การให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีของสภาผู้แทนราษฎรนั้น ไม่ควรกำหนดระยะเวลาในการพิจารณาให้ความเห็นชอบไว้ดังเช่นที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และหากพรรคการเมืองไม่อาจจัดตั้งรัฐบาลได้ ให้เป็นดุลพินิจที่รัฐบาลรักษาการจะพิจารณาว่าเป็นเหตุที่ไม่อาจที่จะบริหารราชการได้และจะเสนอให้มีการตั้งรัฐบาลใหม่ได้

(๒) ในการบริหารราชการแผ่นดิน นอกจากคณะรัฐมนตรีต้องดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และนโยบายที่ได้แถลงไว้ต่อรัฐสภาแล้ว ยังต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ (ก) การกำหนดนโยบายของคณะรัฐมนตรีต้องเป็นไปตามหมวดที่ว่าด้วยหน้าที่ของรัฐและหมวดที่ว่าด้วยแนวนโยบายแห่งรัฐตามสถานะทางการเงินของประเทศและประโยชน์สูงสุดของประชาชน (ข) การใช้จ่ายเงินแผ่นดินต้องเป็นไปด้วยความโปร่งใสเพื่อประโยชน์ส่วนรวมและต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยวินัยทางการเงินการคลังอย่างเคร่งครัด (ค) การปฏิบัติหน้าที่ต้องเป็นไปโดยสุจริต เป็นธรรม ด้วยความระมัดระวังมิให้เกิดความเสียหายต่อความมั่นคงแห่งรัฐ สถานะของประเทศ และความเป็นอยู่ของประชาชน และ (ง) รัฐมนตรีต้องรับผิดชอบต่อสภาผู้แทนราษฎรในหน้าที่ของตน รวมทั้งต้องรับผิดชอบต่อรัฐสภาในนโยบายทั่วไปของคณะรัฐมนตรี

(๓) ให้คณะรัฐมนตรีมีอำนาจให้ทำประชามติในเรื่องใดๆ ที่ไม่ใช่เรื่องเฉพาะตัวบุคคล และไม่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด

(๔) ให้คณะรัฐมนตรีที่พ้นจากตำแหน่งต้องปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่ แต่ในกรณีพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุที่อายุสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร คณะรัฐมนตรีและรัฐมนตรีจะปฏิบัติหน้าที่ได้เท่าที่จำเป็นภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดในรัฐธรรมนูญเท่านั้น แต่ในกรณีที่นายกรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุแห่งการทุจริตหรือประพฤติชั่วไม่เหมาะสมอย่างร้ายแรงในระหว่างที่รักษาการแล้ว ให้คณะรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะโดยให้สภาผู้แทนราษฎรเลือกนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีรักษาการใหม่ แต่หากระหว่างนั้นไม่มีสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ให้วุฒิสภาเลือกนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีแทน

นางสาวดวงจิตร์ ก่อเจริญวัฒน์
วิทยากรเชี่ยวชาญ
ผู้สรุปผลการประชุม

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง
เลขานุการกรรมการ คนที่สอง
ผู้ตรวจทาน